

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN HỮU QUỐC

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ,
LÂM SÀNG VÀ BỆNH TÍCH Ở GÀ NUÔI THẢ
VƯỜN DO *HISTOMONAS MELEAGRIDIS* GÂY RA
TẠI HUYỆN PHÚ BÌNH, TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Thái Nguyên - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN HỮU QUỐC

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ,
LÂM SÀNG VÀ BỆNH TÍCH Ở GÀ NUÔI THẢ
VƯỜN DO *HISTOMONAS MELEAGRIDIS* GÂY
RA TẠI HUYỆN PHÚ BÌNH, TỈNH THÁI
NGUYÊN VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

Chuyên ngành: THÚ Y

Mã số: 60 64 01 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. Lê Văn Năm

Thái Nguyên - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa từng được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong bài luận văn đều được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2016

Tác giả

Nguyễn Hữu Quốc

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và thực hiện đề tài này, tôi đã nhận được sự quan tâm, chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ tận tình của các thầy cô giáo, đồng nghiệp, bạn bè và sự động viên khích lệ của gia đình. Nhân dịp này tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Giáo viên hướng dẫn **PGS.TS. Lê Văn Năm** đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tôi hết sức tận tình trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Ban chủ nhiệm khoa và các thầy cô giáo Khoa Chăn nuôi Thú y - Trường Đại học Nông lâm, Đại học Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban lãnh đạo Trạm chăn nuôi thú ý Phú Bình, Chi cục thống kê huyện, phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn huyện Phú Bình đã cung cấp số liệu giúp tôi hoàn thành luận văn này. Xin trân trọng cảm ơn các hộ gia đình chăn nuôi gà vườn đồi Phú Bình đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình điều tra và lấy mẫu.

Cuối cùng Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc về sự ủng hộ, động viên, giúp đỡ của gia đình, bạn bè và đồng nghiệp trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành tốt luận văn này.

Xin trân trọng cảm ơn!

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
3.1. Ý nghĩa khoa học	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Đặc điểm sinh học của đơn bào <i>Histomonas meleagridis</i> ký sinh ở gia cầm.....	3
1.1.1. Vị trí của đơn bào <i>Histomonas meleagridis</i> trong hệ thống phân loại động vật nguyên sinh	3
1.1.2. Hình thái học của đơn bào <i>Histomonas meleagridis</i>	4
1.1.3. Sức đề kháng của đơn bào <i>H. meleagridis</i>	5
1.1.4. Phương thức truyền lây bệnh do đơn bào <i>H. meleagridis</i> ở gà.....	6
1.2. Bệnh đầu đen (<i>Histomonosis</i>) ở gà	12
1.2.1. Lịch sử bệnh đầu đen ở gà	12
1.2.2. Dịch tễ học bệnh đầu đen (<i>Histomonosis</i>) ở gia cầm.....	13
1.2.3. Cơ chế sinh bệnh	16
1.2.4. Triệu chứng và bệnh tích bệnh đầu đen	17
1.2.5. Biến đổi máu của gia cầm nhiễm đơn bào <i>H. meleagridis</i>	19
1.2.6. Chẩn đoán bệnh do đơn bào <i>H. meleagridis</i>	20
1.2.7. Miễn dịch trong bệnh đầu đen.....	22
1.2.8. Các biện pháp phòng, trị bệnh đầu đen cho gà	23
1.2.8.1. Các biện pháp phòng bệnh đầu đen cho gà.....	23
* Sử dụng thuốc dự phòng.....	25
1.2.8.2. Điều trị bệnh đầu đen cho gà	25
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, VẬT LIỆU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	28
2.1. Đối tượng và vật liệu nghiên cứu.....	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	28

2.1.2. Vật liệu nghiên cứu	28
2.2. Địa điểm, thời gian nghiên cứu	29
2.2.1. Địa điểm nghiên cứu	29
2.2.2. Thời gian nghiên cứu	29
2.3. Nội dung nghiên cứu	29
2.3.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh đầu đen ở gà tại Thái Nguyên	29
2.3.2. Nghiên cứu bệnh đầu đen do <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà	29
2.3.3. Nghiên cứu phác đồ điều trị bệnh đầu đen cho gà	29
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.4.1. Phương pháp điều tra thực trạng phòng chống bệnh ký sinh trùng cho gà.....	30
2.4.2. Phương pháp nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh đầu đen do <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà nuôi tại Thái Nguyên	30
2.4.3. Phương pháp nghiên cứu bệnh đầu đen do đơn bào <i>H. meleagridis</i> gây ra ở gà ...	34
2.4.4. Phương pháp nghiên cứu biện pháp phòng trị bệnh đầu đen cho gà	34
2.4.4.1. Xác định hiệu lực và độ an toàn của thuốc điều trị bệnh đầu đen cho gà....	34
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	36
3.1. Đặc điểm dịch tễ bệnh do đơn bào <i>Histomonas meleagridis</i> (bệnh đầu đen) ở gà nuôi tại huyện Phú Bình, tỉnh Thái Nguyên.....	36
3.1.1. Kết quả điều tra thực trạng phòng chống bệnh ký sinh trùng nói chung cho gà các xã nghiên cứu.....	36
3.1.2. Thực trạng bệnh đầu đen ở gà nuôi tại một số xã thuộc huyện Phú Bình, tỉnh Thái Nguyên.....	37
3.1.3. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen theo lứa tuổi gà	39
3.1.4. Tỷ lệ gà nhiễm bệnh đầu đen theo mùa vụ	41
3.1.5. Tỷ lệ gà nhiễm bệnh đầu đen theo phương thức chăn nuôi	43
3.1.6. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen gà theo điều kiện vệ sinh chăn nuôi thú y	46
3.1.7. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen theo kiểu nền chuồng nuôi gà.....	48
3.2. Nghiên cứu triệu chứng lâm sàng và bệnh tích ở gà bị bệnh đầu đen	50
3.2.1. Triệu chứng lâm sàng của gà bị bệnh đầu đen.....	50
3.2.2. Sự thay đổi các chỉ tiêu sinh lý máu của gà bệnh so với gà khỏe.....	51

3.2.3. Công thức bạch cầu ở gà bị bệnh đầu đen so với gà khỏe	53
3.2.4. Bệnh tích đại thể ở gà bị bệnh đầu đen	54
3.2.5. Biến đổi vi thể ở gan và manh tràng của gà bị bệnh đầu đen.....	56
3.3. Xác định phác đồ điều trị bệnh đầu đen cho gà	58
3.3.1. Thử nghiệm hiệu lực của một số thuốc điều trị bệnh đầu đen	58
3.3.1.1. Đánh giá hiệu lực của thuốc điều trị bệnh đầu đen trên diện hẹp	58
3.3.1.2. Xác định hiệu lực của 3 phác đồ điều trị bệnh đầu đen cho gà trên diện rộng.....	60
3.3.2. Đề xuất biện pháp phòng chống bệnh đầu đen cho gà.....	62
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	66
1. Kết luận	66
1.1. Đặc điểm dịch tễ bệnh do đơn bào <i>Histomonas meleagridis</i> ở gà tại Thái Nguyên .	66
1.2. Triệu chứng và bệnh tích ở gà bị bệnh đầu đen	66
1.3. Điều trị bệnh đầu đen cho gà.....	67
2. Đề nghị.....	67
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	68
MỘT SỐ ẢNH CỦA ĐỀ TÀI.....	78

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VIẾT TẮT

cs.	Cộng sự
<i>E. coli</i>	<i>Escherichia coli</i>
<i>E. tenella</i>	<i>Eimeria tenella</i>
GOT	Glutamic oxalacetic transaminase
GPT	Glutamic pyruvic transaminase
<i>H. meleagridis</i>	<i>Histomonas meleagridis</i>
<i>H. ganillarum</i>	<i>Heterakis ganillarum</i>
KL	Khối lượng
KCTG	Ký chủ trung gian
LDH	Lactic dehydrogenase
MDH	Dehydrogenase malic
Nxb	Nhà xuất bản
P	Mức ý nghĩa
spp.	Species
tr.	Trang
TT	Thể trọng
VSTY	Vệ sinh thú y
XN	Xét nghiệm

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Thực trạng phòng chống bệnh ký sinh trùng cho gà ở một số xã thuộc huyện Phú Bình, tỉnh Thái Nguyên	36
Bảng 3.2. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo địa phương.....	37
Bảng 3.3. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo lứa tuổi	39
Bảng 3.4. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo mùa vụ	42
Bảng 3.5. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo phương thức chăn nuôi.....	44
Bảng 3.6. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo tình trạng vệ sinh thú y.....	46
Bảng 3.7. Tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo kiểu nền chuồng nuôi gà	49
Bảng 3.8. Tỷ lệ và các triệu chứng lâm sàng của gà bị bệnh đầu đen	50
Bảng 3.9. Sự thay đổi một số chỉ tiêu sinh lý máu của gà bị bệnh đầu đen so với gà khỏe.....	52
Bảng 3.10. Sự thay đổi công thức bạch cầu của gà mắc bệnh đầu đen	53
Bảng 3.11. Bệnh tích đại thể ở gà bị bệnh đầu đen.....	55
Bảng 3.12. Bệnh tích vi thể một số cơ quan của gà mắc bệnh đầu đen.....	57
Bảng 3.13. Tần số biến đổi vi thể ở manh tràng và gan của gà bị bệnh đầu đen	58
Bảng 3.14. Hiệu lực của phác đồ điều trị bệnh đầu đen trên diện hẹp.....	59
Bảng 3.15. Hiệu lực của phác đồ điều trị bệnh đầu đen cho gà trên diện rộng	61

DANH MỤC HÌNH, ĐỒ THỊ

Hình 3.1. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo địa phương.....	38
Hình 3.2. Đồ thị tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo lứa tuổi	40
Hình 3.3. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo mùa vụ	42
Hình 3.4. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo phương thức chăn nuôi	44
Hình 3.5. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm bệnh đầu đen ở gà theo tình trạng vệ sinh thú y ..	47